

Fiskeridirektoratet viser til høringsbrev 01.10.2018 fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) vedrørende forslag til tiltak for å motvirke negative miljøeffekter fra behandling mot lakselus på akvakulturlovens virkeområde.

Departementets forslag

Forslaget går ut på at utslipp av legemidler til behandling av lus i oppdrettsanlegg lokalisert innenfor gytefelt og/eller rekefelt og i et område som strekker seg 500 meter fra slike, må foretas i brønnbåt for så å fraktes ut av området. Hovedformålet med forslaget er å forhindre uakseptable miljøeffekter ved medikamentell behandling mot lakselus.

Fiskeridirektoratets vurdering

Det er allerede lovfestet i akvakulturregelverket at det skal tas hensyn til miljøet, noe som fremkommer i akvakulturlovens § 10 (miljønormen) som sier at akvakultur skal etableres, drives og avvikles på *en miljømessig forsvarlig måte*, og i akvakulturdriftsforskriften som i §5 som også presiserer at driften skal være teknisk, biologisk og *miljømessig forsvarlig*. Det er også knyttet tilsvarende krav til vare- og tjenesteleverandører til næringen i akvakulturloven § 12 som pålegger disse å levere sine tjenester på *en miljømessig forsvarlig måte*. Når det gjelder bruk av legemidler og andre kjemikalier har akvakulturdriftsforskriften en egen bestemmelse i § 15 som pålegger *særlig aktsomhet* ved bruk av legemidler og kjemikalier for å unngå uakseptable effekter på det omkringliggende miljø.

I 2017 da det ble fastsatt nye bestemmelser i transportforskriften § 22a, ble det ikke vurdert spesifikke krav knyttet til utslipp fra oppdrettsanlegg av legemidler brukt til badebehandling, på tilsvarende måte som for brønnbåter. Dette har medført en praksis der det oppfattes at det er tillatt å slippe ut behandlingsvann fra merd eller brønnbåt som er fortøyd til/posisjonert ved anlegget, mens tilsvarende aktivitet forbys dersom brønnbåten er i fart. Dette virker inkonsekvent og Fiskeridirektoratet er derfor positiv til at NFD kommer med et endringsforslag på dette.

Forslaget til forskriftsendring er etter sin ordlyd rettet mot bekjempelse av lakselus. Badebehandling med legemidler kan også benyttes for å bekjempe andre parasitter som for eksempel AGD (med hydrogenperoksid). Omfanget og utbredelsen av slike behandlinger er ikke kartlagt av Fiskeridirektoratet (eller andre etater for øvrig) i like stor grad som behandlingsmetoder mot lus. Forslaget til forskriftsendringen er ikke helt klart formulert når det gjelder virkeområde. Dersom det er legemidlet som er styrende så vil det gjelde for all behandling med midlet, herunder mot AGD. Dersom det er lusebehandling som er førende så vil behandling mot AGD fortsatt kunne gjennomføres. Dette inntrykket forsterkes ved at det brukes ord som «Lusebehandlingsvann» i teksten. Det bør avklares om badebehandling med legemidler mot AGD, gir oppdretter adgang til å slippe ut behandlet vann i eller ved gytefelt. I verste fall kan oppdretter spekulere i om behandlingsmetode, der hydrogenperoksid eller annet preparat som er rettet mot AGD, egentlig har til hensikt å bekjempe lus. Denne situasjonen må unngås. Siden det er snakk om samme legemiddel så er det også snakk om samme miljøeffekter. Vi råder derfor NFD til å gjøre det klart at reglene fokuserer på legemiddelet og regulerer bruken av det - uavhengig av diagnosen. Vi foreslår derfor at henvisningen til lus i forskriftsteksten tas ut (Forslaget til § 15 er egentlig klart i første setning, der er slik at fokus settes på legemidlet. Tydeliggjøringen kan dermed oppnås gjennom å ta ut «mot lakselus» i første setning og endre første ordet i andre setning fra «lusebehandlingsvannet» til

«behandlingsvannet». Første setning kan i tillegg gjøres enda tydeligere ved å skrive inn til slutt: «uavhengig av årsak til behandlingen». Se tekstforslag i avsluttende avsnitt.

I høringsnotatet ber NFD om innspill knyttet til adgangen for Mattilsynet til å kunne gi dispensasjon i slike tilfeller. Fiskeridirektoratet mener at reglene bør kunne åpne for bruk av hydrogenperoksid mot gjelleparasitten AGD av dyrevelferdsmessige årsaker.

Fiskeridirektoratet vil også gjøre departementet spesielt oppmerksom på at forslaget ikke dekker de viktige gyteområdene for skrei fra Lofoten og langs kysten av Troms. Disse gyteområdene er kjente, men er ikke kartlagt av HI i samme program som de feltene som forslaget allerede omfatter, gytefelt MB. Gyteområdene for skrei bør ha samme beskyttelse mot utslipp av legemidler som de kartlagte gytefeltene. De viktigste gyteområdene for skrei er kartlagt av Fiskeridirektoratet og vises i kartet under valget «gyteområder».

Som høringsnotatet beskriver, foreligger det kunnskap om at krepsdyr som hummer, reke, krill og raudåte, er særlig påvirket ved eksponering til legemidler mot parasitter. For eksempel viser nye forsøk at raudåte er den mest sensitive av de artene som så langt er testet for eksponering til hydrogenperoksid. Raudåte er et viktig byttedyr i kystnære områder, blant annet for dypvannsreker, fiskelarver og voksen pelagisk fisk. For mange fiskearter (larver) utgjør raudåte egg og larvestadier (nauplius) den viktigste matkilden. Nyere data antyder spredning av hydrogenperoksid i konsentrasjoner som er skadelig for raudåte i avstander utover 500 m fra utslippsstedet. I et føre var-perspektiv, anbefaler derfor Fiskeridirektoratet å øke sikkerhetsavstanden til rekefelt og gytefelt for torsk betydelig, minimum til 1000 m når det gjelder utslipp, både fra merd og brønnbåt. Se forslag til endret tekst i avsluttende kommentarer nedenfor. Samtidig som en direkte følge av den innstramningen som foreslås i regelverket kan det være hensiktsmessig på nytt å vurdere droppsoner i stedet for avstandsbestemmelser knyttet til utslipp.

Høringsteksten beskriver at rundt 40% av alle nåværende anlegg blir berørt av den nye forskriftsendringen. Det vil si at for flertallet av lokalitetene, vil dagens praksis med utslipp i og rundt kystnære områder, fortsatt dominere. Hvis målet på sikt er å få praksisen med dumping av legemidler til å minimaliseres/opphøre, hadde effekten blitt enda større om flere lokaliteter var nødt til å endre sitt regime med behandlingsmetode. I så fall kan en økning i buffergrense, fra 500 m til 1000 m, være en løsning på dette. Da ville rundt 55% av anleggene bli berørt. En økt buffergrense vil på en effektiv måte også sikre at en større del av våre sjøområder vil være uberørt av slike utslipp enn i dag. I dette resonnementet har vi lagt til grunn at det blir gjennomført gode vurderinger av hvor brønnbåter ellers kan droppe vann fra badebehandling slik at effektene blir så små som mulig.

Når det gjelder problemstillingen om brønnbåtkapasitet så har ikke Fiskeridirektoratet tilstrekkelig dataopplysninger som kan gi grunnlag for noen begrunnede betraktninger og forslag her. Det vi uansett vet med sikkerhet er at akvakultur- og brønnbåtnæringene er kreative og evner å gjøre endringer når de må. Bruk av ikke-medikamentelle metoder er kommet langt og utviklingen vil fortsette. De foreslåtte reglene vil drive dette videre og behovet for bruk av brønnbåt vil nok ikke øke like mye i antall som antall badebehandlinger i merd vil falle som følge av den nye regelen. Vi legger til grunn at brønnbåtnæringen er nærmere til å legge frem innspill om kapasitet.

Som NFD er inne på i høringsnotatet så er kunnskapsgrunnlaget mangelfullt når det gjelder feltstudier for bruk av avlusningsmidler. Det er også ønskelig å klargjøre om det er behov for, og hensiktsmessig å stille krav om at all medikamentell avlusing i fremtiden skal foregå i lukkede system med rensing. Det foreslås derfor at det fremover prioriteres arbeid for å:

- Vurdere krav til oppdrettsbedriftene om utvidet prøvetaking i forbindelse med åpen medikamentell avlusing, samt utvidete analyser av sediment prøvene fra b-undersøkelsene
- Prioritere studier med fokus på fortynning, nedbrytning, spredning i sjø, effekter på det marine miljø etc. ved medikamentell lusebehandling
- Gjennomføre en kartlegging av mulige teknologiske og dyrevelferdsmessige løsninger for et lukket system med rensing, samt tilhørende kostandsstudier og nytte-kostnadsanalyser

Avsluttende kommentarer

Fiskeridirektoratet er positive til at det innføres en føre-var-tilnærming ved bruk av legemidler ved lusebehandling. Det vil bidra til en miljømessig forsvarlig drift av akvakultur i den situasjonen næringen er i nå. For Fiskeridirektoratet er det klart at kunnskapen om mulige negative effekter har nådd et nivå som gjør det nødvendig å gripe inn med en føre-var-tilnærming som begrunnelse. Det er også positivt at gytefelt og rekefelt (jevnfør Fiskeridirektoratets karttjeneste) vil bli vernet mot utslipp av potensielt nye preparater som utvikles til bruk ved parasittbekjempelse gjennom badebehandling.

Dersom det skulle komme legemidler som ikke benyttes i bad og som heller ikke fungerer gjennom å hindre kitinsyntesen så vil det måtte vurderes regelendringer. Slike midler er ikke omfattet av dagens regler eller de som er på høring. De vil som tidligere nevnt være omfattet av den generelle regelen i akvakulturdriftsforskriftens § 15, men all erfaring tyder på at det må fastsettes spesielle regler dersom miljøvirkningene er i samme klasse som de midlene som er regulert spesielt nå.

Fiskeridirektoratet ønsker primært iverksettelse fra 1. januar 2019. Vi gjør oppmerksom på at dersom man skal kunne iverksette en effektiv håndhevelse av regelverket er det nødvendig med et reaksjonsverktøy og det vil være helt nødvendig å utvide reaksjonsforskriften § 6 slik at man også får hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr ved overtredelse.

Fiskeridirektoratets forslag til tekst:

«Badebehandling med legemidler i oppdrettsanlegg som ligger i rekefelt og/eller gytefelt eller nærmere enn 1000 meter fra slik, jf de felt som til enhver tid vises i Fiskeridirektoratets nettbaserte kartverktøy, må foretas i brønnbåt uavhengig av årsak til behandlingen. Behandlingsvannet må transporteres bort fra anlegget.»